

۲۲.۱۳.۷

به نام او
که همه هستی از اوست

امکان سنجی تبدیل مجازاتهای حدی

حسن یعقوبی

انتشارات آریا دانش

خرداد ۱۴۰۰

www.kotab.ir

سرشناسه	: یعقوبی، حسن، ۱۳۶۹-
عنوان و نام پدیدآور	: امکان سنجی تبدیل مجازاتهای حدی / حسن یعقوبی.
مشخصات نشر	: تهران: آریا دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۸۶ ص.
شابک	: ۸-۲۳-۷۶۶۲-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حدود (فقه)
موضوع	: Hadd punishment (Islamic law)
موضوع	: حدود (فقه) -- ایران
موضوع	: Hadd punishment (Islamic law) -- Iran
موضوع	: تخفیف مجازات (فقه)
موضوع	: Extenuating circumstances (Islamic law)
موضوع	: تخفیف مجازات-- ایران
موضوع	: Extenuating cricumstances-- Iran
رده بندی کنگره	: ۶/BP1۹۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۵/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۱۹۸۱۱
وضعیت رکورد	: فیبا

هر گونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدید آورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد تخلف را به دفتر مرکزی "انتشارات آریا دانش" گزارش فرمایید.

عنوان: امکان سنجی تبدیل مجازاتهای حدی

مؤلف: حسن یعقوبی

صفحه آرا: مهدی رادمهر

ناشر: آریا دانش

شمارگان: ۱۰۰ نسخه * نوبت: اول ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۶۲-۲۳-۸

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان آزادی، خیابان بهزاد، پلاک ۳۲ واحد ۱۴ تلفن ۸۸۵۶۲۲۷۳

www.ariyadanesh.ir

حق چاپ جهت ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱	فصل اول: تبیین مفاهیم و نظریات
۲	مبحث اول: مفاهیم
۲	گفتار اول: تعریف حد
۲	بند اول: حد در لغت
۲	بند دوم: حد در اصطلاح فقها
۳	گفتار دوم: تعریف تعزیر
۳	بند اول: معنای لغوی تعزیر
۳	بند دوم: معنای اصطلاحی تعزیر
۳	گفتار سوم: تفاوت حد و قصاص
۴	گفتار چهارم: مجری حد
۴	گفتار پنجم: معنای جواز اجرای حدود
۴	مبحث دوم: نظریات
۶	گفتار اول: قائلین به جواز اجرای حدود در زمان غیبت
۸	گفتار دوم: قائلین به تبدیل حدود به مجازات های تعزیری در زمان غیبت
۱۵	فصل دوم: ادله جواز و تبدیل حدود
۱۶	مبحث اول: ادله جواز اجرای حدود
۱۶	گفتار اول: ادله فقهی جواز اجرای حدود
۱۶	بند اول: قرآن
۱۸	بند دوم: سنت
۲۷	گفتار دوم: دلایل عقلی جواز اجرای حدود
۲۷	بند اول: منجر به فساد شدن تعطیلی حدود
۲۹	بند دوم: اطلاق ادله اقامه حدود
۳۰	گفتار سوم: سایر ادله جواز اجرای حدود
۳۰	بند اول: رابطه اعتقاد به ولایت فقیه و جواز اقامه حدود
۳۱	بند دوم: رابطه دلیل غیبت و جواز اجرای حدود
۳۲	بند سوم: رابطه طریق اثبات حدود و جواز اجرای حدود
۳۳	بند چهارم: رابطه جواز تعزیر و جواز اجرای حدود
۳۴	مبحث دوم: ادله قائلین تبدیل حدود به تعزیرات در زمان غیبت

۳۴	گفتار اول: دلایل نقلی عدم جواز اجرای حدود و تبدیل آن
۳۴	گفتار دوم: دلایل عقلی عدم جواز اجرای حدود تبدیل آن
۴۱	فصل سوم: محدودیت های اجرای حدود
۴۲	مبحث اول: موانع اجرای حدود
۴۲	گفتار اول: نقش مقتضیات زمان و مکان در احکام به طور کلی
۴۴	گفتار دوم: نقش مقتضیات زمان و مکان در اقامه حدود
۴۴	بند اول: ضرر فردی
۴۵	بند دوم: ضرر اجتماعی
۴۵	بند سوم: عدم بسط ید
۴۵	بند چهارم: ضرر به دین
۴۹	مبحث دوم: رابطه اقامه حدود و حقوق بشر
۴۹	گفتار اول: اعلامیه جهانی حقوق بشر
۵۰	گفتار دوم: اعلامیه جهانی حقوق بشر و مجازات حدی
۵۱	بند اول: تفاوت مجازات حدی با شکنجه
۵۲	بند دوم: انسانی بودن مجازات حدی
۶۱	فصل چهارم: وضعیت نظریات در حال حاضر
۶۲	مبحث اول: وضعیت نظریات در بین فقهای معاصر
۶۴	مبحث دوم: وضعیت نظریات در نظام حقوقی ایران
۶۵	گفتار اول: قانون اساسی
۶۵	گفتار دوم: قانون مجازات اسلامی
۶۶	بند اول: قانون مجازات اسلامی سابق (مصوب ۱۳۷۰)
۶۷	بند دوم: قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱
۶۹	نتیجه گیری
۷۰	پیشنهادات
۷۲	فهرست منابع
۷۲	کتب
۷۵	مقالات
۷۶	پایان نامه ها

در هر جامعه ای برای مقابله با پدیده های مجرمانه و دفع جرایم ارتكابی، وجود نظام کیفری امری ضروری است. در همین راستا شریعت مقدس اسلام هم سیاست های کیفری خاصی را برای جامعه بشری به ارمغان آورده است، که از جمله این سیاست ها اعمال مجازات های حدی در جهت مقابله با جرایمی مانند زنا، لواط، سرقت، محاربه و ... می باشد.

با توجه به ادله ای که ذکر خواهد شد ثابت می شود که ولایت اجرای مجازات های حدی از طرف خداوند به نبی مکرم اسلام (ص) و ائمه معصومین (ع) تفویض شده است. اما از جمله سؤالاتی که همواره در عصر غیبت در محافل علمی فقها مطرح شده، این است که با غیبت امام معصوم (ع) تکلیف حدود چیست آیا باز هم می توان برای مواجهه با این جرایم، مجازات های حدی را اجرا نمود؟ پاسخ این سؤالات مبتنی بر مبانی مختلفی است که می توان آن ها را به دو دسته کلی تقسیم نمود. گروهی قائل به جواز اجرای حدود در زمان غیبت معصوم (ع) می باشند، در حالی که گروهی دیگر قائل به تبدیل حدود به مجازات های تعزیری می باشند. البته لازم به تاکید است این گروه نظر ندارند که در مقابله با این جرایم هیچ مجازاتی اعمال نشود، بلکه معتقدند که باید مجازات های حدی تعطیل و به مجازات تعزیری تبدیل شوند.

البته لازم به ذکر است وقتی بحث از اختلاف نظر راجع به اجرا یا تبدیل حدود می کنیم منظورمان بررسی موضوع از منظر احکام اولیه است، چرا که از منظر حکم ثانوی و مقتضیات زمان و مکان گاهی به علت وجود شرایط و موانعی اجرای حدود به اصطلاح نمی باشد. به عبارت دیگر، موانعی مثل عدم بسط ید، تنفیر ضرر به اساس دین، ضرر فردی و اجتماعی و مصالح دیگری موجب می شود که تعطیلی حدود بر اجرای آن ها حتی با قبول نظریه جواز اجرای حدود ارجحیت داشته باشد.

از طرفی اجرای مجازات های حدی بر اساس احکام اسلام در جامعه اسلامی مثل ایران در دنیای امروز که بسیاری از کشورهای غربی به سمت انحلال مجازات های سخت مثل اعدام پیش می روند موجب انتقادات بسیاری از کشورهای و مدعیان حقوق بشر و نهاد های بین المللی به روند قانونگذاری و اجرای مجازات ها در ایران و به تبع آن، تصویب قطع نامه های حقوق بشری ضد ایران شده است. لذا بررسی مجازات های حدی و ارتباط آن ها با حقوق بشر ضروری به نظر می رسد؛ چرا که بسیاری از مجازات ها را غیرانسانی و غیرمنصفانه می دانیم ولی زمانی که به فلسفه وضع آن ها رجوع می کنیم نه تنها غیرانسانی نیستند، بلکه برای تضمین حقوق اولیه انسان ها و حفظ نسل بشری وضع شده اند.

همچنین به نظر می رسد یکی از مهم ترین مسائل در زمان ما، اجتهاد پویا و تطبیق احکام اسلامی با مقتضیات زمان و مکان می باشد و این مسئله اجتهاد پویا و تاثیر آن در روند قانونگذاری باعث می شود قوانین و به ویژه قوانین کیفری هر روزه به سمتی پیش بروند که از انتقادات کشورهای دیگر و نهاد های بین المللی نسبت به اسلام و به تبع آن تضعیف اسلام کاسته شود.

در انجام این پژوهش مشکلات بسیاری وجود داشت؛ چرا که تحقیقاتی که در باب این موضوع صورت

گرفته است کامل و منسجم نیستند. همین امر دستیابی به منابع را برای انجام این پژوهش با مشکل مواجه می نمود. همچنین به علت ضعیف بودن منابع کتابخانه ای دانشگاه شهید باهنر کرمان در رشته حقوق و دشوار بودن دسترسی به منابع و پایان نامه های حقوقی دانشگاه های دیگر به دلیل بعد مسافت و عدم همکاری آن دانشگاه ها، برای نوشتن این کتاب مشکلاتمان دو چندان بود.

فصل اول آن به تعاریف برخی مفاهیم و اصطلاحات که لازم به توضیح به نظر می رسیدند و تبیین دو نظریه اجرا و تبدیل حدود در زمان غیبت اختصاص یافته است. در فصل دوم، در مبحث اول آن ادله قائلین به جواز اجرای حدود در زمان غیبت بررسی شده است و در مبحث دوم دلایل قائلین به نظریه تبدیل حدود به مجازات های تعزیری آورده شده و مورد نقد و بررسی قرار گرفته اند.

در فصل سوم طی دو مبحث اول و دوم موانع و محدودیت های حقوق بشری اجرای حدود بررسی شده اند. در مبحث اول فصل چهارم وضعیت نظریات در میان فقهای معاصر مورد بررسی قرار گرفته است. و در نهایت در مبحث دوم این فصل، وضعیت نظریات در قوانین ایران و مقایسه قوانین مجازات اسلامی سابق و کنونی در زمینه حدود تحلیل شده است.